

een opvallend dwarsbandje donkerblauw. Hij was erg schuw.

Ik heb de volgende dagen geregeld vogelzaad op het terrasje gestrooid en het genoegen gehad de Keep tot en met 15 september op een enkele uitzondering na elke dag, en daarna enige verspreide dagen, op het voer terug te zien, waarbij hij langzamerhand zijn schuwheid geheel liet varen en rustig doorging met eten als ik er op een meter afstand bij stond.

Na 21 september was hij verdwenen. Doch op 12 en 13 oktober had ik weer een mannetjes-keep in de tuin, in volkomen winterkleed nu. Waarschijnlijk was het dezelfde, hij was tenminste in het geheel niet schuw. Daarna kwam er, zoals elk jaar, een heel troepje Kepen, waaronder ook wijfjes, in mijn tuin opdagen.

Ik heb er „De Nederlandsche Vogels” van Eykman c.s. uit 1937 en de Ardea's en Limosa's van de daaropvolgende jaren tot op heden (met trekvogelopgaven t/m 1967) op nageslagen, waaruit mij bleek, dat Kepen, tenminste mannetjes, in alle maanden van het jaar in ons land worden waargenomen, doch uiterst zelden in augustus. Ik vond maar 2 waarnemingen uit die maand, nl. een van 12-8-1902 en een van 27-8-1966. In de buurt lagen nog 2 waarnemingen van 1 september, nl. een in 1961 en een in 1963.

Blijft de vraag of mijn Keep wel op de trek was of hier overzomerd had.

J. WILCKE.

Wijngaarden winterverblijf voor vele vogels. Dit is ons niet alleen gebleken, maar ook duidelijk geworden gedurende de trektocht naar en het verblijf op Mallorca in de winter van 1968 op 1969. Niet voor niets is het op dit ruime en zo mooie Balearen-eiland, ingebed als het ligt in de lauwe Middellandse Zee, zo goed overwinteren; niet alleen voor bejaarde lieden, maar ook voor tal van vogels uit het dan vaak barre Noorden. In tegenstelling tot 's zomers, wanneer hitte en droogte er de plantengroei verdorren, is het daar dan immers de groene tijd. Dit dank zij de doorgaans zeer welkome neerslag, die zuidelijke lage-drukgebieden er dan brengen, gepaard met de heerlijke nazomer-temperaturen van onze streken. Gevolg: overvloed aan vruchtdragende en bloeiende planten en ook aan insecten, vlinders inbegrepen. Zo is de maand februari voor Mallorca, met de acht miljoen amandelbomen, als bloesemaand hetgeen mei is voor de Betuwe!

Eerlijk bekend: we hadden niet veel verwachting

van de vogelrijkdom in dat zuidelijke land, maar dat viel wel heel anders uit. Niet alleen brachten we het tijdens ons verblijf aldaar tot 86 waargenomen vogelsoorten, maar zo'n drie miljoen vogels op een oppervlakte van 3640 km² is toch niet mis! Uit dit door omrekening verkregen aantal met nog vele andere hoeveelheden voor de soorten afzonderlijk, zijn we gekomen door vogeltellingen, door ons verricht in 143 blok-transsecten ter grootte van 10 hectare elk, als een netwerk gelegd over het gehele eiland, alle landschappen in laagland en gebergte inbegrepen. Als voorproefje van de hierdoor verkregen uitkomsten zij de lezers van De Levende Natuur hier alvast iets medege-deeld. Verreweg de grootste vogelrijkdom gaven de cultuurgronden (boomgaarden en bouwlanden met kunstweide, vaak samengaande), alsmede open woongebieden te zien tegenover de bossen en doornstruikvegetaties. En laten nu de wijngaarden in dit opzicht aan de top staan! Dit gewaar te worden deed ons uiteraard genoegen, temeer omdat ons hart vanwege de edele vrucht toch al aan de wijnstok verpand was.

Op onze verlate trek, de vogels achterna, in de eerste decade van december, al „blokkende” door het oosten en zuiden van Frankrijk heen, werd onze aandacht reeds in toenemende mate getrokken door de vele vogels in de wijngaarden. Om het meest noordelijk te beginnen, was het in het 10 ha-bloktranssect: plattelandsbuurt met veel wijngaarden bij Juliéas (Z van Mâcon) nog niet veel zaaks met 6 soorten en slechts 22 individuen. Het blok olijvenboomgaard op kalk bij Remoulins (NO van Nimes) met veel struiken, vrij wat abrikozen en ook wijngaarden, leverde weliswaar niet meer soorten op, maar al veel meer vogels: 171, waaronder 102 Vinken in de wijnstok. Verder waren er o.a. 2 Vuurgoudhaantjes, 4 Zwartkoptuinfluiters en 1 Grauwe klauwier. Het daarop volgende zuivere wijngaardblok bij Mèze (ZW van Montpellier), met platanen en struiken langs de weg, bracht het tot 292 vogels, behorende tot 10 soorten. Opmerkelijk waren er de 200 Kneuen, 56 Putters, 7 Veldleeuweriken, 6 Vinken, 2 Graspieters en warempel een Tijftjaf. Als laatste in Frankrijk het wijngaardblok bij Treilles tussen Narbonne en Perpignan met amandelbomen langs de weg. Een eenzijdige vogelbevolking van 75 Kneuen en 29 Veldleeuweriken toen. De vier wijngaardblokken bij Felanitx en Montuiri op Mallorca bevestigden onze in ZO-Frankrijk opgedane indruk dat wijngaarden ware trekpleisters kunnen zijn, zowel voor zaadetende als voor insecten- en wor-

menetende-, verweg overwinterende vogels. Bij elkaar genomen in deze vier blokken de volgende 15 soorten: Theklaleeuwerik, Veldleeuwerik, Graspieper, Witte kwikstaart, Merel, Zanglijster, Kleine zwartkop, Tjiftjaf, Grauwe gors, Vink, Groenling, Putter, Kneu, Europese kanarie en Huismus. Elders nog in wijngaarden: Griel, Winterkoning, Waaierstaartrietzanger, Sijs en Cirlegors. De hoogste aantallen vogels leverden twee blokken uit het wijngaardgebied bij Felanitx, onderscheidenlijk voor 90% en 80% uit wijngaard bestaande, te weten 889 en 407 vogels, waaronder liefst 774 en 323 Kneuen. Waaraan kan nu deze winterse voorkeur voor de wijnstok van deze vogels worden toegeschreven? Zij kunnen er zich rustig tegoed doen tussen het vaak overvloedige onkruid onder de beschermende wijnstokloten, die er braamachtig overheen hangen. Als regel wordt de wijnstok er pas tegen het vroege voorjaar gesnoeid, waarna de grond bewerkt en het onkruid beter bestreden kan worden. Maar dan, in het begin van maart, beginnen de zwermen overwintersaars, door broeddrang gedreven, alreeds weer af te vloeien naar noordelijk gelegen streken.

Prof. Dr. D. M. DE VRIES,
G. DE VRIES-SMEENK.

Heidewandelingen natuurreservaat „Strabrechtse Heide” onder leiding van natuurgidsen. Organisatie gewijzigd. De gunstige ervaringen van 1966 tot en met 1969 maken het wenselijk, dat ook dit jaar weer heidewandelingen worden gehouden in het natuurreservaat „De Strabrechtse Heide” bij Heeze. De opzet is echter enigszins gewijzigd:

Elke eerste zaterdag van de maand — met ingang van maart 1970 — kan onder leiding van gediplomeerde natuurgidsen over de heide worden gewandeld.

Aanvang: 14.00 uur. Groepen van 3 of meer personen wordt verzocht zich tevoren (vóór vrijdagavond) te melden, opdat voldoende gidsen kunnen worden ingezet. Liefst telefonisch bij 04937-2344, b.g.g. 04937-1820, of schriftelijk bij A. M. Bussers, Bosselerstraat 27 te Someren.

Tevens is het vanaf heden mogelijk geworden ook op andere dagen en uren voor groepen van meer dan 10 personen wandelingen met natuurgidsen aan te vragen. Tijdig aanmelden bij bovenstaand adres of telefoonnummers is wenselijk.

Het doel van deze wandelingen is het publiek kennis te laten maken met het leven en de schoon-

heden (landschappen, luchten, levensvormen) van een groot heidereservaat.

Het Staatsbosbeheer is tot het invoeren van deze wandelingen overgegaan onder andere als een soort compensatie voor de normale afgeslotenheid van het terrein; buiten wegen en paden is de heide niet toegankelijk voor bezoekers. In verband met het handhaven van de rust en met de aanwezigheid van zeer kwetsbare milieus, planten en dieren kan dit nu eenmaal niet worden toegestaan. Door de heidewandelingen kan men thans toch — ook verder het terrein in — met het gebied kennis maken.

In dit Europees Natuurbeschermingsjaar N70 zal op de wandelingen bijzondere aandacht worden gegeven aan de problematiek van natuurbehoud en milieubeheer.

Voor het leiden van de wandelingen hebben zich door het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie opgeleide natuurgidsen beschikbaar gesteld. Het is de bedoeling de wandelingen niet te onderbreken door een winterperiode. De wandelingen zullen dus elke eerste zaterdag doorgang vinden, ook in de wintermaanden.

Het vertrekpunt is gelegen aan de rand van de heide aan de Strabrechtse Dijk te Heeze. Vanaf de Brink van Strabrecht in Heeze is het vertrekpunt te bereiken door het volgen van pijlborden. Bij het vertrekpunt is gelegenheid tot het parkeren van auto's en fietsen.

Aan de wandelingen kan door iedereen worden deelgenomen. Voor kinderen beneden 7 jaar is het terrein echter beslist te zwaar. Honden mogen niet worden meegenomen. Elke wandeling duurt circa 2-2½ uur.

In het verleden werd ervaren, dat de deelnemers zich te „mooi” kleden. Sterke en niet te strakke kleding en vooral stevig schoeisel is belangrijk. De wandelingen vinden onder alle weersomstandigheden doorgang. Men kan kiezen tussen een afstandswandeling, waarbij vooral de heidelandschappen worden gezien, en een kortere rustige wandeling, waarbij de aandacht wordt gevestigd op het kleine leven in de heide. De natuurgidsen, die de wandelingen leiden, zijn te herkennen aan het speldje „natuurgids” van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie.

Na afloop van elke wandeling wordt aan de deelnemers een drukwerkje met gegevens van het bewandelde gebied uitgereikt.

DE NATUURBESCHERMINGSCONSULENT
BIJ HET STAATSBOSBEHEER.